

**REPUBLIKA SRPSKA
VLADA**

**PRIJEDLOG
(po hitnom postupku)**

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM
POSTUPKU**

Banja Luka, februar 2024. godine

**Prijedlog
(po hitnom postupku)**

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU**

Član 1.

U Zakonu o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 36/09, 91/16 i 16/23) u članu 32. poslije riječi: „postupka“ dodaje se zapeta i riječi: „kao i organ starateljstva koji, po potrebi, može ovom licu postaviti privremenog staratelja, čija dužnost traje do postavljanja stalnog staratelja ili do pravosnažnosti rješenja kojim sud utvrđuje da nema mjesta oduzimanju odnosno ograničenju poslovne sposobnosti, u skladu sa Porodičnim zakonom”.

Član 2.

U članu 39. ispred riječi: „Kad“ dodaje se broj 1 u obostranoj zagradi.

Poslije stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„(2) Pravosnažnošću rješenja o vraćanju poslovne sposobnosti prestaje starateljstvo nad licem kojem je ta sposobnost bila oduzeta odnosno ograničena.”

Član 3.

U članu 42. poslije riječi: „pravima“ dodaje se zapeta i riječi: „te nadležnom organu starateljstva”.

Član 4.

U članu 75. u stavu 1. poslije riječi: „lica“ dodaje se zapeta i riječi: „a iz opravdanih razloga i na zahtjev štićenika i staratelja, odnosno na zahtjev usvojenika i usvojioca za vrijeme trajanja nepotpunog usvojenja”.

Član 5.

U članu 89. poslije stava 4. dodaje se novi stav 5. koji glasi:

„(5) U rješenju o oduzimanju roditeljskog prava sud može odrediti da se dijete smjesti i povjeri na zaštitu i vaspitanje drugom licu ili odgovarajućoj ustanovi, ako je to potrebno radi zaštite najboljeg interesa djeteta, u skladu sa Porodičnim zakonom.”

Član 6.

Poslije člana 89. dodaje se novi član 89a. koji glasi:

„Pravosnažno rješenje o oduzimanju ili vraćanju roditeljskog prava dostaviće se nadležnom matičaru i, pod uslovom da dijete ima stvarna prava na nekretninama, organu kod kojeg se vode evidencije o tim pravima.”

Član 7.

U glavi: III – UREĐENJE PORODIČNIH ODNOSA poslije člana 90. dodaju se novi odjeljci 3a, 3b, 3v. i 3g. i čl. 90a, 90b, 90v, 90g, 90d, 90đ, 90e, 90ž, 90z, 90i, 90j. i 90k. koji glase:

„3a. Oduzimanje djeteta

Član 90a.

U slučaju zanemarivanja i zlostavljanja djeteta od roditelja, sud može donijeti rješenje o oduzimanju djeteta i povjeravanju tog djeteta drugom roditelju, trećem licu ili odgovarajućoj ustanovi, pod uslovom da ne postoji sudska odluka o povjeravanju djeteta, u skladu sa Porodičnim zakonom.

3b. Izdvajanje djeteta iz porodice

Član 90b.

Ukoliko postoji neposredna opasnost za život i zdravlje djeteta, koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz okruženja u kome živi, sud će na prijedlog organa starateljstva donijeti rješenje o izdvajanju djeteta iz porodice i zbrinjavanju djeteta, kod drugog lica, u hraniteljsku porodicu, ustanovu socijalne zaštite ili drugu ustanovu.

Član 90v.

(1) Prije donošenja rješenja iz člana 90b. ovog zakona sud će održati ročište na kome će saslušati roditelje djeteta i predstavnika nadležnog organa starateljstva.

(2) Ukoliko ocijeni da zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rasuđivanje jedan ili oba roditelja nisu u mogućnosti da se staraju o svojim pravima i obavezama, sud će zatražiti od organa starateljstva da im postavi staratelja koji će štititi njihove interese.

(3) Prilikom donošenja rješenja iz stava 1. ovog člana, sud će, u zavisnosti od njegovog uzrasta i zrelosti, djetetu omogućiti da izrazi svoje mišljenje o tome gdje želi da bude smješteno, kao i o svim drugim činjenicama bitnim za odluku.

Član 90g.

U postupku donošenja rješenja izdvajanja djeteta shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se reguliše oduzimanje roditeljskog prava.

Član 90d.

U rješenju kojim usvaja prijedlog za izdvajanje djeteta iz porodice, sud će ovlastiti organ starateljstva da izabere lice, hraniteljsku porodicu, ustanovu socijalne zaštite ili drugu odgovarajuću ustanovu u koju će dijete biti smješteno.

Član 90d.

(1) Na prijedlog organa starateljstva sud će odlučiti da se dijete vrati u porodicu, ukoliko su prestali razlozi zbog kojih je bilo izdvojeno iz porodice.

(2) Prijedlog za stavljanje van snage rješenja o izdvajanju djeteta iz porodice, pored organa starateljstva, mogu staviti roditelji i usvojioci djeteta.

3v. Uređenje održavanja ličnih odnosa sa srođnicima i drugim licima

Član 90e.

Dijete, srođnici i druga lica sa kojima dijete vezuje posebna bliskost mogu podnijeti prijedlog da sud u vanparničnom postupku odluči o održavanju ličnih odnosa sa djetetom.

Član 90ž.

U cilju utvrđenja da li je održavanje ličnih odnosa sa licima iz člana 90e. ovog zakona u najboljem interesu djeteta, sud će prije donošenja rješenja zakazati ročište na kome će saslušati predlagачe, roditelje djeteta i predstavnika nadležnog organa starateljstva.

Član 90z.

(1) Sud će rješenjem odrediti način održavanja ličnih odnosa između djeteta i lica iz člana 90e. ovog zakona.

(2) Ukoliko utvrdi da održavanje ličnih odnosa sa licima iz člana 90e. ovog zakona nije u najboljem interesu djeteta, sud će rješenjem odbiti prijedlog.

3g. Zaštita imovinskih prava djeteta

Član 90i.

U cilju zaštite imovinskih interesa djeteta, a na prijedlog organa starateljstva, sud može rješenjem odrediti mjere obezbjeđenja na imovini roditelja djeteta i odlučiti da u odnosu na upravljanje imovinom djeteta roditelji imaju položaj staratelja.

Član 90j.

(1) Po prijedlogu iz člana 90i. ovog zakona, sud će održati ročište na koje će pozvati predlagачa i roditelje djeteta, te ih saslušati na okolnosti cjelishodnosti određivanja mjere obezbjeđenja na imovini roditelja djeteta, odnosno određivanja načina upravljanja imovinom djeteta.

(2) Ukoliko sud ocijeni da bi roditelji mogli sa imovinom iz stava 1. ovog člana raspolagati na način koji nije u interesu djeteta, odrediće mjeru obezbjeđenja shodnom primjenom odredaba Zakona o parničnom postupku koje propisuju sudske mjere obezbjeđenja.

Član 90k.

Na prijedlog roditelja, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa starateljstva, sud može donijeti rješenje kojim se određena mjera obezbjeđenja na pokretnim stvarima ili nepokretnostima stavlja van snage.”

Član 8.

U članu 114. stav 3. mijenja se i glasi:

„(3) Zapisnik potpisuje sudija ili notar, zapisničar i svjedoci. Na proglašeni testament sud ili notar će staviti potvrdu o njegovom proglašenju, sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.”

Član 9.

U članu 115. poslije stava 3. dodaje se novi stav 4. koji glasi:

„(4) Ako se postupak vodi pred notarom, a učesnik tvrdi da postoji usmeni testament, notar je dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka.”

Član 10.

U članu 119. poslije riječi: „sud” dodaju se riječi: „ili notar”.

Član 11.

U članu 120. poslije riječi: „sud” dodaju se riječi: „ili notar”.

Član 12.

U članu 121. u stavu 1. poslije riječi: „sud” dodaju se riječi: „ili notar”.

U stavu 2. poslije riječi: „sud” dodaju se riječi: „ili notar”.

U stavu 3. poslije riječi: „sud” dodaju se riječi: „ili notar”.

Član 13.

U članu 122. poslije stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

„(2) Kada se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika notar je dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka.”

Član 14.

U članu 132. u stavu 2. poslije riječi: „pravima” dodaju se riječi: „i Poreskoj upravi Republike Srpske”.

Član 15.

U članu 145. poslije stava 4. dodaje se novi stav 5. koji glasi:

„(5) Lica koja nisu došla na ročište iz stava 4. ovog člana, a uredno su pozvana, smatraće se da su saglasna da se postupak sprovede pred notarom kao povjerenikom suda.”

Član 16.

U članu 151a. u tački b) poslije riječi: „prigovora“ riječ: „i“ briše se i dodaje zapeta.
U tački v) poslije riječi: „pravo” dodaje se zapeta i nova tačka g) koja glasi:
„g) u slučaju iz člana 124. ovog zakona”.

Član 17.

U glavi: IV – UREĐENJE IMOVINSKIH ODNOSA poslije člana 185. dodaje se novi odjeljak 6a. i čl. 185a. i 185b. koji glase:

„6a. Sudska odluka kao zamjena za saglasnost bračnog supružnika

Član 185a.

Ako jedan bračni supružnik bez opravdanog razloga odbije drugom supružniku da dâ saglasnost za otuđenje ili opterećenje zajedničke imovine koja predstavlja njihov porodični dom ili odbije da dâ saglasnost za otkaz ugovora o zakupu stana, bračni supružnik kome je uskraćena ta saglasnost može sudu podnijeti prijedlog za donošenje rješenja koje će zamijeniti saglasnost drugog bračnog supružnika, u skladu sa Porodičnim zakonom.

Član 185b.

U postupku donošenja rješenja iz člana 185a. ovog zakona sud će prvenstveno voditi računa o imovinskim prilikama i stambenim potrebama oba supružnika, kao i potrebama djece koja sa njima stanuju i drugim okolnostima slučaja.”

Član 18.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske”.

Broj:
Datum:

PREDSJEDNIK NARODNE
SKUPŠTINE

Nenad Stevandić

OBRAZLOŽENJE
PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
VANPARNIČNOM POSTUPKU

(po hitnom postupku)

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona utvrđen je u članu 10. Ustava Republike Srpske, prema kojem su građani Republike Srpske, između ostalog, ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu ljudskih prava i sloboda, kao i u Amandmanu XXXII na član 68. t. 5) i 10) Ustava Republike Srpske, prema kojima Republika uređuje i obezbjeđuje ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa. Članom 70. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srpske propisano je da Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA ZA IZRADU ZAKONA I DRUGIH PROPISA

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo broj: 22.02-020-3411/23 od 24. januara 2024. godine, ustavni osnov za donošenje ovog zakona utvrđen je u članu 10. Ustava Republike Srpske, prema kojem su građani Republike Srpske, između ostalog, ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu ljudskih prava i sloboda, kao i u Amandmanu XXXII na član 68. t. 5) i 10) Ustava Republike Srpske, prema kojima Republika uređuje i obezbjeđuje ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa. Članom 70. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srpske propisano je da Narodna skupština donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Zakonom o vanparničnom postupku uređeni su porodičnopravni odnosi između bračnih supružnika, roditelja i djece, usvojioca i usvojenika, staratelja i šticećenika i odnosi između srodnika u bračnoj, vanbračnoj ili usvojeničkoj porodici, te postupci nadležnih organa u vezi s porodičnim odnosima.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku pristupilo se s ciljem njegovog usklađivanja sa Porodičnim zakonom, i to u dijelu koji se odnosi na propisivanje postupka oduzimanja djeteta, privremenog izdvajanja djeteta iz porodice, uređenja održavanja ličnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim licima, te zaštite imovinskih prava djeteta. Takođe, ovim zakonom je propisan i postupak donošenja sudske odluke kao zamjene za saglasnost bračnog supružnika u slučaju kada jedan bračni supružnik bez opravdanog razloga odbije drugom supružniku dati saglasnost za otuđenje ili opterećenje zajedničke imovine koja predstavlja njihov porodični dom ili odbijanja saglasnosti za otkaz ugovora o zakupu stana.

Obrazlažući razloge za donošenje ovog zakona, u skladu sa članom 41. stav 1. tačka 5) Pravila za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14), obrađivač navodi usklađivanje sa Porodičnim zakonom kao druge manje korekcije izvršene s ciljem unapređenja vanparničnog postupka.

Obrađivač, u skladu sa članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20), kao razlog za donošenje ovog zakona po

hitnom postupku, navodi da je neophodno izvršiti izmjene vanparničnog postupka kako bi se stvorili uslovi za primjenu Porodičnog zakona.

Republički sekretarijat za zakonodavstvo je nakon razmatranja ovog zakona dao sugestije koje su se odnosile na jasnije formulisanje i preciziranje pojedinih odredaba. Sugestije su prihvaćene i ugrađene u tekst Zakona.

Budući da je usaglašen sa Ustavom, pravnim sistemom Republike Srpske i Pravilima za izradu zakona i drugih propisa, mišljenje je da se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku (po hitnom postupku) može uputiti u dalju proceduru.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Prema Mišljenju Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju broj: 17.03-020-3413/23 od 21. decembra 2023. godine, ističe se da nakon uvida u propise Evropske unije i analize Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, nisu ustanovljeni obavezujući sekundarni izvori prava relevantni za predmet uređivanja dostavljenog akta. Zbog toga u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „Neprimjenjivo“.

Prijedlogom se vrše izmjene i dopune u dijelu zakona koji se odnosi na propisivanje postupaka u uređenju porodičnih i imovinskih odnosa i to postupka oduzimanja djeteta, izdvajanja djeteta iz porodice, uređenja održavanja ličnih odnosa sa srodnicima i drugim licima, zaštite imovinskih prava djeteta i dr.

Uzimajući u obzir navedeno, predlagač je konsultovao:

- u dijelu primarnih izvora prava EU, član 24. Povelje Evropske unije o osnovnim pravima koji reguliše prava djeteta,
- u dijelu akata Savjeta Evrope Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te Evropsku konvenciju o ostvarivanju dječijih prava,
- u dijelu ostalih međunarodnih izvora prava, Opštu deklaraciju o ljudskim pravima i Konvenciju UN o pravima djeteta.

S obzirom na dio Prijedloga koji uređuje održavanje ličnih odnosa sa srodnicima i drugim licima, ukazuje se predlagaču na akt Savjeta Evrope iz 2003. godine, i to Konvenciju o kontaktu sa djecom.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Godišnjim planom rada Ministarstva pravde za 2023. godinu planirano je usklađivanje Zakona o parničnom postupku i Zakona o vanparničnom postupku sa Porodičnim zakonom. Kako je važeći Porodični zakon („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/23) stupio na snagu 1. septembra 2023. godine, bilo je neophodno pristupiti usklađivanju Zakona o parničnom postupku i Zakona o vanparničnom postupku, kao i izvršiti eventualno druge hitne korekcije u cilju unapređenja parničnog postupka.

Stupanjem na snagu Porodičnog zakona bilo je neophodno pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 36/09, 91/16 i 16/23) u dijelu koji se odnosi na propisivanje postupaka u uređenju porodičnih i imovinskih odnosa i to postupka oduzimanja djeteta, izdvajanja djeteta iz porodice, uređenja održavanja ličnih odnosa sa srodnicima i drugim licima, zaštite imovinskih prava djeteta, kao i postupak donošenja sudske odluke kao zamjene za saglasnost bračnog supružnika.

U skladu sa navedenim, a u cilju što efikasnijeg vanparničnog postupka, ministar pravde imenovao je Radnu grupu za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, u sastavu: Gorjana Popadić, Vrhovni sud Republike Srpske, predsjednik Radne grupe, Božana Vulić, sudija Vrhovnog sud Republike Srpske, Branka Skoko, predsjednik Višeg privrednog suda, Nevenka Mitrić, sudija Okružnog suda u Banjoj

Luci, Igor Dabić, predsjednik Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci, Miloš Čizmović, sudija Osnovnog suda u Banjoj Luci, Radenko Jotanović, profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, Irena Puzić Obradović, advokat – predstavnik Advokatske komore Republike Srpske, Slada Ivelić, notar, predstavnik Notarske komore Republike Srpske.

Pored navedenih, izvršene su i druge hitne korekcije koje su inspirisane namjerom unapređenja vanparničnog postupka.

V RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Članom 213. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 66/20) data je mogućnost, izuzetno, za donošenje zakona po hitnom postupku u slučaju kada se zakonom uređuju pitanja i odnosi nastali usljed okolnosti koje nisu mogle da se predvide, a nedonošenje zakona po hitnom postupku bi moglo prouzrokovati štetne posljedice po život i zdravlje ljudi, bezbjednost Republike i rad organa i organizacija.

Stupanjem na snagu Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/23), bilo je neophodno pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, 36/09, 91/16 i 16/23) u dijelu koji se odnosi na propisivanje postupaka u uređenju porodičnih i imovinskih odnosa i to postupka oduzimanja djeteta, izdvajanja djeteta iz porodice, uređenja održavanja ličnih odnosa sa srodnicima i drugim licima, zaštite imovinskih prava djeteta, kao i postupak donošenja sudske odluke kao zamjene za saglasnost bračnog supružnika.

Uvažavajući naprijed navedeno, donošenjem predmetnog zakona po hitnom postupku, stvorili bi se, odnosno obezbijedili bi se uslovi za primjenu Porodičnog zakona, odnosno stvorili bi se uslovi za vođenje vanparnica u porodičnim postupcima, a koji su i sami po svojoj prirodi hitni postupci.

VI OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku (u daljem tekstu: Prijedlog zakona) izvršene su dopune u članu 32. važećeg Zakona na način da je propisano da se o pokretanju postupka o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti obavještava i organ starateljstva koji, po potrebi, može ovom licu postaviti privremenog staratelja, čija dužnost traje do postavljanja stalnog staratelja ili do pravosnažnosti rješenja kojim sud utvrđuje da nema mjesta oduzimanju, odnosno ograničenju poslovne sposobnosti.

Članom 2. Prijedloga zakona u članu 39. važećeg Zakona dodat je novi stav 2, kojim je propisano da pravosnažnošću rješenja o vraćanju poslovne sposobnosti prestaje starateljstvo nad licem kojem je ta sposobnost bila oduzeta, odnosno ograničena.

Članom 3. Prijedloga zakona dopunjen je član 42. važećeg Zakona na način da je propisano da se pravosnažno rješenje o oduzimanju, odnosno o vraćanju poslovne sposobnosti dostavlja i nadležnom organu starateljstva.

Članom 4. Prijedloga zakona dopunjen je član 75. važećeg Zakona na način da je propisano da se postupak za davanje dozvole za zaključenje braka koji se pokreće na prijedlog maloljetnog lica može iz opravdanih razloga pokrenuti i na zahtjev štićenika i staratelja, odnosno na zahtjev usvojenika i usvojioca za vrijeme trajanja nepotpunog usvojenja.

Članom 5. Prijedloga zakona u članu 89. važećeg Zakona dodat je novi stav 5, kojim je propisano da u rješenju o oduzimanju roditeljskog prava sud može odrediti da se dijete

smjesti i povjeri na zaštitu i vaspitanje drugom licu ili odgovarajućoj ustanovi, ukoliko je to u interesu djeteta.

Članom 6. Prijedloga zakona poslije člana 89. važećeg Zakona dodaje se novi član 89a, kojim je propisano da se pravosnažno rješenje o oduzimanju ili vraćanju roditeljskog prava dostavlja nadležnom matičaru i, pod uslovom da dijete ima stvarna prava na nekretninama, organu kod kojeg se vode evidencije o tim pravima.

Članom 7. Prijedloga zakona dodaju se novi odjeljci u glavi Uređenje porodičnih odnosa, i to Oduzimanje djeteta, Izdvajanje djeteta iz porodice, Uređenje održavanja ličnih odnosa sa srodnicima i drugim licima i Zaštita imovinskih prava djeteta.

Novim članom 90a. propisano je da u slučaju zanemarivanja i zlostavljanja djeteta od roditelja, sud može donijeti rješenje o oduzimanju djeteta i povjeravanju djeteta drugom roditelju, trećem licu ili odgovarajućoj ustanovi, pod uslovom da ne postoji sudska odluka o povjeravanju djeteta.

Novim članom 90b. propisano je da ukoliko postoji neposredna opasnost za život i zdravlje djeteta, koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz okruženja u kome živi sud će na prijedlog organa starateljstva, donijeti rješenje o izdvajanju djeteta iz porodice i zbrinjavanju djeteta, kod drugog lica, u hraniteljsku porodicu, ustanovu socijalne zaštite ili drugu ustanovu.

Novim članom 90v. u stavu 1. propisano je da će se prije donošenja rješenja održati ročište na kome će se obavezno saslušati roditelji djeteta i predstavnik nadležnog organa starateljstva.

U stavu 2. propisano je da ukoliko ocijeni da jedan ili oba roditelja zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rasuđivanje nisu u mogućnosti da se staraju o svojim pravima i obavezama, da će sud od nadležnog organa starateljstva tražiti da im se postavi staratelj.

U stavu 3. propisano je da će sud prilikom donošenja rješenja iz stava 1. ovog člana omogućiti djetetu, u zavisnosti od njegovog uzrasta i zrelosti, izražavanje mišljenja o svim činjenicama bitnim za odluku.

Novim članom 90g. propisano je da se u postupku donošenja rješenja izdvajanja djeteta shodno primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se reguliše oduzimanje roditeljskog prava.

Novim članom 90d. propisano je da rješenjem kojim se usvaja prijedlog za izdvajanje djeteta iz porodice da će sud ovlastiti organ starateljstva da izabere lice, hraniteljsku porodicu, socijalnu ili drugu ustanovu kod koje će dijete biti smješteno.

Novim članom 90đ. u stavu 1. propisano je da će na prijedlog organa starateljstva sud odlučiti da se dijete vrati u porodicu, ukoliko su prestali razlozi zbog kojih je dijete bilo izdvojeno iz porodice.

U stavu 2. propisano je da prijedlog za stavljanje van snage rješenja o izdvajanju djeteta iz porodice, pored organa starateljstva, mogu staviti roditelji i usvojioci djeteta.

Novim članom 90e. propisano je da dijete, srodnici i druga lica sa kojima dijete vezuje posebna bliskost mogu podnijeti prijedlog da sud u vanparničnom postupku odluči o održavanju ličnih odnosa sa djetetom.

Novim članom 90ž. propisano je da će sud u cilju utvrđenja da li je održavanje ličnih odnosa sa licima iz člana 90e. ovog zakona u najboljem interesu djeteta, prije donošenja rješenja zakazati ročište na kome će saslušati predlagачe, roditelje djeteta i predstavnika nadležnog organa starateljstva.

Novim članom 90z. propisano je da će sud rješenjem odrediti način održavanja ličnih odnosa, a ukoliko sud utvrdi da održavanje ličnih odnosa sa licima iz člana 90e. nije u najboljem interesu djeteta, prijedlog će rješenjem odbiti.

Novim članom 90i. propisano je da u cilju zaštite imovinskih interesa djeteta, a na prijedlog organa starateljstva, sud može da rješenjem odredi mjere obezbjeđenja na imovini

roditelja djeteta i da odluči da u odnosu na upravljanje imovinom djeteta roditelji imaju položaj staratelja.

Novim članom 90j. u stavu 1. propisano je da će sud po prijedlogu iz člana 90i. ovog zakona održati ročište na koje će pozvati predlagača i roditelje djeteta, te ih saslušati na okolnosti cjelishodnosti određivanja mjera obezbjeđenja na imovini roditelja djeteta, odnosno određivanja načina upravljanja imovinom djeteta.

U stavu 2. propisano je da ukoliko sud ocijeni da bi roditelji mogli sa imovinom iz stava 1. ovog člana raspolagati na način koji nije u interesu djeteta, određiće mjeru obezbjeđenja shodnom primjenom odredaba Zakona o parničnom postupku koje propisuju sudske mjere obezbjeđenja.

Novim članom 90k. propisano je da na prijedlog roditelja, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa starateljstva, sud može donijeti rješenje kojim se određena mjera obezbjeđenja na pokretnim stvarima ili nepokretnostima stavlja van snage.

Članom 8. Prijedloga zakona u članu 114. stav 3. važećeg Zakona mijenja se na način da zapisnik potpisuje sudija ili notar, zapisničar i svjedoci. Na proglašeni testament sud ili notar će staviti potvrdu o njegovom proglašenju, sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.

Članom 9. Prijedloga zakona u članu 115, poslije stava 3. važećeg Zakona dodat je novi stav 4, kojim je propisano da ako se postupak vodi pred notarom, a učesnik tvrdi da postoji usmeni testament notar je dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka.

Članom 10. Prijedloga zakona u članu 119. važećeg Zakona poslije riječi: „sud“ dodate su riječi: „ili notar“.

Članom 11. Prijedloga zakona u članu 120. važećeg Zakona poslije riječi: „sud“ dodate su riječi: „ili notar“.

Članom 12. Prijedloga zakona u članu 121. važećeg Zakona u stavu 1. poslije riječi: „sud“ dodate su riječi: „ili notar“.

U stavu 2. poslije riječi: „sud“ dodate su riječi: „ili notar“.

U stavu 3. poslije riječi: „sud“ dodate su riječi: „ili notar“.

Članom 13. Prijedloga zakona u članu 122. važećeg Zakona dodat je novi stav 2, kojim je propisano da kada se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika da je notar dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka.

Članom 14. Prijedloga zakona u članu 132. važećeg Zakona poslije riječi: „pravima“ dodate su riječi: „i poreskoj upravi Republike Srpske“.

Članom 15. Prijedloga zakona u članu 145. važećeg Zakona dodat je novi stav 5, kojim je propisano da lica koja nisu došla na ročište, a uredno su pozvana, smatraće se da su saglasna da se postupak provede pred notarom kao povjerenikom suda”.

Članom 16. Prijedloga zakona u članu 151a. važećeg Zakona dodaje se nova tačka g) koja glasi: „g) u slučaju iz člana 124. ovog zakona”.

Članom 17. Prijedloga zakona u glavi Uređenje imovinskih odnosa, dodaje se novi odjeljak 6a. Sudska odluka kao zamjena za saglasnost bračnog supružnika i čl. 185a. i 185b.

Novim članom 185a. propisano je da ako jedan bračni supružnik bez opravdanog razloga odbije drugom supružniku dati saglasnost za otuđenje ili opterećenje zajedničke imovine koja predstavlja njihov porodični dom ili odbije dati saglasnost za otkaz ugovora o zakupu stana, bračni supružnik kome je uskraćena ta saglasnost može sudu podnijeti prijedlog za donošenje rješenja koje će zamijeniti saglasnost drugog bračnog supružnika.

Novim članom 185b. u postupku donošenja rješenja kojim se zamjenjuje saglasnost bračnog supružnika sud će prvenstveno voditi računa o imovinskim prilikama i stambenim potrebama oba supružnika, kao i potrebama djece koja sa njima stanuju.

Članom 18. Prijedloga zakona propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske”.

**VII FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST
DONOŠENJA ZAKONA**

Za primjenu ovog zakona nisu potrebna dodatna sredstva u budžetu Republike Srpske.

ZAKON O VANPARNIČNOM POSTUPKU
(Tekst predloženih izmjena i dopuna ugrađen u tekst Zakona)

Član 32.

O pokretanju postupka obavještava se organ jedinice lokalne samouprave nadležan za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisano lice kome se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidentiranja vođenja postupka, **kao i organ starateljstva koji, po potrebi, može ovom licu postaviti privremenog staratelja, čija dužnost traje do postavljanja stalnog staratelja ili do pravosnažnosti rješenja kojim sud utvrđuje da nema mjesta oduzimanju odnosno ograničenju poslovne sposobnosti, u skladu sa Porodičnim zakonom.**

Član 39.

(1) Kad prestanu razlozi zbog kojih je oduzeta poslovna sposobnost, sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog ovlašćenih lica iz člana 29. ovog zakona sprovesti postupak i zavisno od njegovih rezultata donijeti rješenje kojim se protivniku predlagača potpuno ili djelimično vraća poslovna sposobnost.

(2) **Pravosnažnošću rješenja o vraćanju poslovne sposobnosti prestaje starateljstvo nad licem kojem je ta sposobnost bila oduzeta odnosno ograničena.**

Član 42.

Pravosnažno rješenje o oduzimanju, odnosno o vraćanju poslovne sposobnosti sud će dostaviti organu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih i organu nadležnom za vođenje evidencije o stvarnim pravima, **te nadležnom organu starateljstva.**

Član 75.

(1) Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetnog lica, **a iz opravdanih razloga i na zahtjev štićenika i staratelja, odnosno na zahtjev usvojenika i usvojioca za vrijeme trajanja nepotpunog usvojenja.**

(2) Prijedlog za pokretanje postupka sadrži lične podatke lica koja žele da zaključe brak, lične podatke o roditeljima predlagača, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

Član 89.

(1) Sud će, po službenoj dužnosti, utvrditi sve činjenice koje su bitne za donošenje rješenja.

(2) Radi utvrđivanja bitnih činjenica sud će održati ročište na koje će pozvati predlagača, nadležni organ starateljstva, oba roditelja i staratelja lica čijem se roditelju oduzima, odnosno vraća roditeljsko pravo.

(3) Sud je obavezan da sasluša roditelje, a maloljetnik se saslušava samo kad je to neophodno i nije štetno za njegovo duševno stanje.

(4) Pri donošenju rješenja o oduzimanju i vraćanju roditeljskog prava sud će uzeti u obzir i želje maloljetnika ako je sposoban da ih izrazi.

(5) U rješenju o oduzimanju roditeljskog prava sud može odrediti da se dijete smjesti i povjeri na zaštitu i vaspitanje drugom licu ili odgovarajućoj ustanovi, ako je to potrebno radi zaštite najboljeg interesa djeteta, u skladu sa Porodičnim zakonom.

Član 89a.

Pravosnažno rješenje o oduzimanju ili vraćanju roditeljskog prava dostaviće se nadležnom matičaru i, pod uslovom da dijete ima stvarna prava na nekretninama, organu kod kojeg se vode evidencije o tim pravima.

3a. Oduzimanje djeteta

Član 90a.

U slučaju zanemarivanja i zlostavljanja djeteta od roditelja, sud može donijeti rješenje o oduzimanju djeteta i povjeravanju tog djeteta drugom roditelju, trećem licu ili odgovarajućoj ustanovi, pod uslovom da ne postoji sudska odluka o povjeravanju djeteta, u skladu sa Porodičnim zakonom.

3b. Izdvajanje djeteta iz porodice

Član 90b.

Ukoliko postoji neposredna opasnost za život i zdravlje djeteta, koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz okruženja u kome živi, sud će na prijedlog organa starateljstva donijeti rješenje o izdvajanju djeteta iz porodice i zbrinjavanju djeteta, kod drugog lica, u hraniteljsku porodicu, ustanovu socijalne zaštite ili drugu ustanovu.

Član 90v.

(1) Prije donošenja rješenja iz člana 90b. ovog zakona sud će održati ročište na kome će saslušati roditelje djeteta i predstavnika nadležnog organa starateljstva.

(2) Ukoliko ocijeni da zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rasuđivanje jedan ili oba roditelja nisu u mogućnosti da se staraju o svojim pravima i obavezama, sud će zatražiti od organa starateljstva da im postavi staratelja koji će štititi njihove interese.

(3) Prilikom donošenja rješenja iz stava 1. ovog člana, sud će, u zavisnosti od njegovog uzrasta i zrelosti, djetetu omogućiti da izrazi svoje mišljenje o tome gdje želi da bude smješteno, kao i o svim drugim činjenicama bitnim za odluku.

Član 90g.

U postupku donošenja rješenja izdvajanja djeteta shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se reguliše oduzimanje roditeljskog prava.

Član 90d.

U rješenju kojim usvaja prijedlog za izdvajanje djeteta iz porodice, sud će ovlastiti organ starateljstva da izabere lice, hraniteljsku porodicu, ustanovu socijalne zaštite ili drugu odgovarajuću ustanovu u koju će dijete biti smješteno.

Član 90đ.

(1) Na prijedlog organa starateljstva sud će odlučiti da se dijete vrati u porodicu, ukoliko su prestali razlozi zbog kojih je bilo izdvojeno iz porodice.

(2) Prijedlog za stavljanje van snage rješenja o izdvajanju djeteta iz porodice, pored organa starateljstva, mogu staviti roditelji i usvojioci djeteta.

3v. Uređenje održavanja ličnih odnosa sa srodnicima i drugim licima

Član 90e.

Dijete, srodnici i druga lica sa kojima dijete vezuje posebna bliskost mogu podnijeti prijedlog da sud u vanparničnom postupku odluči o održavanju ličnih odnosa sa djetetom.

Član 90ž.

U cilju utvrđenja da li je održavanje ličnih odnosa sa licima iz člana 90e. ovog zakona u najboljem interesu djeteta, sud će prije donošenja rješenja zakazati ročište na kome će saslušati predlagače, roditelje djeteta i predstavnika nadležnog organa starateljstva.

Član 90z.

(1) Sud će rješenjem odrediti način održavanja ličnih odnosa između djeteta i lica iz člana 90e. ovog zakona.

(2) Ukoliko utvrdi da održavanje ličnih odnosa sa licima iz člana 90e. ovog zakona nije u najboljem interesu djeteta, sud će rješenjem odbiti prijedlog.

3g. Zaštita imovinskih prava djeteta

Član 90i.

U cilju zaštite imovinskih interesa djeteta, a na prijedlog organa starateljstva, sud može rješenjem odrediti mjere obezbjeđenja na imovini roditelja djeteta i odlučiti da u odnosu na upravljanje imovinom djeteta roditelji imaju položaj staratelja.

Član 90j.

(1) Po prijedlogu iz člana 90i. ovog zakona, sud će održati ročište na koje će pozvati predlagača i roditelje djeteta, te ih saslušati na okolnosti cjelishodnosti određivanja mjere obezbjeđenja na imovini roditelja djeteta, odnosno određivanja načina upravljanja imovinom djeteta.

(2) Ukoliko sud ocijeni da bi roditelji mogli sa imovinom iz stava 1. ovog člana raspolagati na način koji nije u interesu djeteta, određiće mjeru obezbjeđenja shodnom primjenom odredaba Zakona o parničnom postupku koje propisuju sudske mjere obezbjeđenja.

Član 90k.

Na prijedlog roditelja, uz prethodno pribavljeno mišljenje organa starateljstva, sud može donijeti rješenje kojim se određena mjera obezbjeđenja na pokretnim stvarima ili nepokretnostima stavlja van snage.

Član 114.

(1) Zapisnik o proglašenju pismenog testamenta treba da sadrži podatke:

- a) koliko je testamenata nađeno, koji datum nose i gdje su nađeni,
- b) ko je testament predao sudu ili sastavljaču smrtovnice,
- v) da li je testament predat otvoren ili zatvoren i kakvim je pečatom bio zapečaćen i
- g) koji su svjedoci prisustvovali otvaranju i proglašenju testamenta.

(2) Ako je prilikom otvaranja testamenta primijećeno da je pečat povrijeđen ili da je u testamentu nešto brisano, precrtano i ispravljeno ili ako se što drugo nađe sumnjivo, mora se i to u zapisniku navesti.

(3) Zapisnik potpisuje sudija ili notar, zapisničar i svjedoci. Na proglašeni testament sud ili notar će staviti potvrdu o njegovom proglašenju, sa naznačenjem datuma proglašenja, kao i broj i datum ostalih pronađenih testamenata.

Član 115.

(1) Ako je umrli sačinio usmeni testament i o tome postoji isprava koju su svjedoci svojeručno potpisali, sud će sadržinu ove isprave proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta.

(2) Ako takve isprave nema, svjedoci pred kojim je usmeni testament izjavljen saslušaće se pojedinačno o sadržini testamenta, a naročito o okolnostima od kojih zavisi njegova punovažnost, pa će se zapisnik o saslušanju ovih svjedoka proglasiti po odredbama koje važe za proglašenje pismenog testamenta. -

(3) Ako učesnik zahtijeva da se svjedoci usmenog testamenta saslušaju pod zakletvom ili ako sud nađe da je takvo saslušanje potrebno, odrediće ročište za saslušanje ovih svjedoka na koje će pozvati predlagače, a ostala zainteresovana lica samo ako se time ne bi odugovlačio postupak.

(4) Ako se postupak vodi pred notarom, a učesnik tvrdi da postoji usmeni testament, notar je dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka.

Član 119.

Ako je ostavilac postavio izvršioca testamenta, sud **ili notar** će to izvršiocu testamenta saopštiti i pozvati ga da u određenom roku izjavi da li se prima te dužnosti.

Član 120.

(1) Ako se očekuje rođenje djeteta koje bi bilo pozvano na nasljeđe, sud **ili notar** će o tome obavijestiti nadležni organ starateljstva.

(2) Ako nadležni organ starateljstva drugačije ne odredi, o pravima još nerođenog djeteta staraće se jedan od njegovih roditelja.

Član 121.

(1) Ako prema podacima iz smrtovnice umrli nije ostavio imovinu ili je ostavio samo pokretnu imovinu, a nijedno od lica pozvanih na nasljeđe ne traži da se sprovede rasprava, sud **ili notar** će rješenjem odlučiti da se ne raspravlja zaostavština.

(2) Kad sud **ili notar** odluči da se ne raspravlja zaostavština, obavijestiće o tome nadležni organ starateljstva ako među nasljednicima ima lica koja nisu sposobna da se staraju o svojim poslovima, a nemaju roditelje.

(3) Ako je sud **ili notar** odlučio da se ne raspravlja zaostavština zbog razloga iz stava 2. ovog člana, lica pozvana na nasljeđe mogu ostvariti prava koja im pripadaju kao nasljednicima.

Član 122.

(1) Kad se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika, sud će na prijedlog ovlašćenih lica narediti to izdvajanje primjenjujući pritom shodno odredbe ovog zakona o privremenim mjerama za obezbjeđenje zaostavštine.

(2) Kada se po zakonu može tražiti izdvajanje zaostavštine od imovine nasljednika notar je dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka.

Član 132.

(1) Rješenje o nasljeđivanju dostaviće se svim nasljednicima i legatarima, kao i licima koja su u toku postupka istakla zahtjev za nasljeđe.

(2) Pravosnažno rješenje o nasljeđivanju dostaviće se organu nadležnom za vođenje evidencije o stvarnim pravima **i Poreskoj upravi Republike Srpske.**

2. Notari kao sudski povjerenici

Član 145.

(1) Sud rješenjem sprovođenja ostavinskog postupka povjerava notarima koji imaju službeno sjedište na području tog suda.

(2) U rješenju iz stava 1. ovog člana sud označava službeno sjedište i ime notara, kao i poslovne brojeve ostavinskih predmeta koji mu se povjeravaju.

(3) Notar je dužan da prihvati povjereno sprovođenje ostavinskog postupka, u skladu sa članom 94. stav 3. ovog zakona.

(4) U pozivu na ročište notar će upoznati nasljednike da mogu podnijeti zahtjev za sprovođenje postupka isključivo pred sudom, i to najkasnije na prvom ročištu.

(5) Lica koja nisu došla na ročište iz stava 4. ovog člana, a uredno su pozvana, smatraće se da su saglasna da se postupak sprovede pred notarom kao povjerenikom suda.

Član 151a.

Notar je dužan da ostavinski spis dostavi na dalje postupanje sudu koji mu je povjerio sprovođenje ostavinskog postupka u slučajevima:

- a) pravosnažno okončanog ostavinskog postupka,
- b) uloženog prigovora,
- v) ako su među učesnicima sporne činjenice od kojih zavisi neko njihovo pravo,
- g) u slučaju iz člana 124. ovog zakona.**

6a. Sudska odluka kao zamjena za saglasnost bračnog supružnika

Član 185a.

Ako jedan bračni supružnik bez opravdanog razloga odbije drugom supružniku da dâ saglasnost za otuđenje ili opterećenje zajedničke imovine koja predstavlja njihov porodični dom ili odbije da dâ saglasnost za otkaz ugovora o zakupu stana, bračni supružnik kome je uskraćena ta saglasnost može sudu podnijeti prijedlog za donošenje rješenja koje će zamijeniti saglasnost drugog bračnog supružnika, u skladu sa Porodičnim zakonom.

Član 185b.

U postupku donošenja rješenja iz člana 185a. ovog zakona sud će prvenstveno voditi računa o imovinskim prilikama i stambenim potrebama oba supružnika, kao i potrebama djece koja sa njima stanuju i drugim okolnostima slučaja.